

RzPP-DWS-WPS.420.7.2024

**Pani
Barbara Nowacka
Ministra Edukacji
Ministerstwo Edukacji Narodowej
ePUAP**

Szanowna Pani Ministro,

w codziennej realizacji swojej misji odnotowuję sygnały płynące od pacjentów, szczególnie podczas rozmów za pośrednictwem Telefonicznej Informacji Pacjenta, które świadczą o niewystarczającej edukacji w obszarze zdrowia, profilaktyce zdrowotnej, zdrowym trybie życia, niedostatecznej znajomości przez pacjentów ich praw, a także problemach z poruszaniem się po systemie ochrony zdrowia.

Problem ten dostrzegają, także organizacje pacjentów działające przy Rzeczniku Praw Pacjenta.

Edukacja zdrowotna buduje wiedzę, umiejętności i pozytywne podejście uczniów do zdrowia. Edukacja ta ma za zadanie, motywować uczniów do poprawy i utrzymania dobrego stanu zdrowia, zapobiegania chorobom i ograniczania ryzykownych zachowań. Programy edukacji zdrowotnej pozwalają uczniom na nabycie umiejętności, które będą użyteczne do podejmowania właściwych wyborów związanych m.in. ze zdrowiem, prawidłowym odżywianiem się przez całe życie, prawami ale i obowiązkami pacjenta, rozumienia znaczenia działań profilaktycznych czy wreszcie oceny skuteczności szczepień ochronnych.

Ostatnie lata unaocznily wagę zwłaszcza tego ostatniego aspektu. Szczepionką przeciwko SARS-CoV-2 w pełni zaszczepione w Polsce jest tylko 60% mieszkańców. Jednocześnie wyszczepialność na choroby zakaźne od lat w Polsce spada i w 2022 r. osiągnęła 83,9% spadając poniżej rekomendowanego progu 85%, który pozwala na zapewnienie odporności zbiorowiskowej. Jeszcze gorzej wygląda sytuacji w przypadku szczepienia dzieci – pierwszą szczepionkę przeciwko odrze podano tylko 71% dzieci poniżej 1 rok życia.

Edukacja zdrowotna pozwoli także na poruszenie takich tematów jak seksualność człowieka, profilaktyka związana ze zdrowiem psychicznym, szacunek dla osób LGBT i ich seksualności. Wykształcenie kompetencji zdrowotnych, prawidłowych postaw u dzieci i młodzieży oraz szacunku dla innych osób będzie przekładało się na lepsze zarządzanie własnym zdrowiem, unikanie ryzykownych zachowań przez te osoby w późniejszych okresach życia oraz wykształceniem otwartej, pełnej szacunku postawy wobec innych osób. Warto zauważyć, że w wielu rozwiniętych krajach zarówno Europy jak i świata praktykuje się edukowanie młodzieży w zakresie wiedzy o zdrowiu:

- W czeskim systemie edukacji w klasa 1-5 wiedza o zdrowiu jest realizowana w ramach przedmiotu człowiek i jego świat (Člověk a jeho svět). W ramach interdyscyplinarnego przedmiotu są podejmowane m.in. treści związane z człowiekiem, rodziną, społeczeństwem, ojczyzną, przyrodą, kulturą, technologią, zdrowiem, bezpieczeństwem. W ramach realizacji zajęć podejmowane są zagadnienia dotyczące m.in. budowy ciała, zmian psychologicznych w wieku dojrzewania, zdrowego stylu życia, właściwego odżywiania, odpowiedniej diety. Omawiane są zagadnienia dotyczące chorób zakaźnych i niezakaźnych, higieny osobistej (w tym intymnej, psychicznej), profilaktyki, pierwszej pomocy, substancji uzależniających, relacji osobistych.
- Na Łotwie edukacja zdrowotna jest częścią działu edukacji – Człowiek i społeczeństwo i realizowana jest w ramach obowiązkowego przedmiotu nauki społeczne. Przedmiot ten jest realizowany w klasach od 1-9. Zgodnie z centralnymi wytycznymi przedmiot ten. podejmuje zagadnienia m.in. zdrowego stylu życia, zdrowia psychicznego, poznanie znaczenia opieki zdrowotnej, rozróżnienie zachowań sprzyjających środowisku, prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny, higiena osobista i dentystyczna. Nadto podejmuje zagadnienia dotyczące uzależnień, nawyków zdrowotnych.
- w fińskim systemie edukacji, uznawanym przez wielu ekspertów za jeden z najlepszych, realizowany jest przedmiot edukacja zdrowotna, który jest przedmiotem interdyscyplinarnym, którego zadaniem jest rozwijanie kompetencji zdrowotnych ucznia. Kompetencje te mają pomagać jednostce podejmować rozsądne decyzje zdrowotne oraz identyfikować czynniki wpływające na zdrowie i samopoczucie, a także zdolność do funkcjonowania i pracy. Uczniowie w ramach przedmiotu pogłębiają wiedzę na temat zdrowia, uczą się również samoświadomości, krytycznego myślenia i odpowiedzialności etycznej. Zajęcia wprowadzone są jako moduły obowiązkowe oraz nieobowiązkowe. Z przedmiotu przeprowadzane są egzaminy państwowe. W Finlandii istnieją portale edukacyjne, które zawierają materiały edukacyjne z zakresu wiedzy o zdrowiu, z których mogą korzystać zarówno uczniowie, jak i nauczyciele.

Wyniki analiz wielu sygnałów pacjentów, prowadzonych spraw, a także kontroli i raportów¹ wskazywały na konieczność wprowadzenia edukacji o zdrowiu do programu nauczania jako

---

¹ Za przykład mogą tutaj posłużyć:

-Raport Najwyższej Izby Kontroli, pt.: „System ochrony zdrowia w Polsce – stan obecny i pożądane kierunki zmian”. W przedmiotowym raporcie wskazano, że bardzo ważnym elementem strategii ochrony zdrowia powinien być rozwój edukacji kształtującej świadomość osobistej odpowiedzialności obywateli za swoje zdrowie. Z tych względów autorzy raportu postulowali wprowadzenie do programu nauczania w szkołach podstawowych oraz średnich wydzielonego przedmiotu – edukacji zdrowotnej;

odrębnego przedmiotu. Kilukrotnie występowałem w tej sprawie do Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia oraz Rzecznika Praw Dziecka.

Opracowałem, także wspólnie z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji scenariusz lekcji edukacyjnej oraz informator z zakresu praw pacjenta dla klas 1-3 szkół podstawowych. Przygotowane materiały przesyłam w załączeniu.

Jedynie powszechna oraz kompleksowa realizacja edukacji zdrowotnej pozwoli na nabycie wiedzy, umiejętności i postaw, które zaprocentują w okresie całego życia i przyczynią się do zachowania lepszego zdrowia.

Edukacja zdrowotna prowadzona w jednolity sposób, w całym kraju, z biegiem lat przyczyni się do zmniejszenia nierówności w zdrowiu, jakie uwidaczniają się na poziomie poszczególnych powiatów w Polsce. Największą wymierną korzyścią z realizacji edukacji zdrowotnej od najmłodszych lat, będą dobrze zorientowani w kwestiach zdrowia obywatele, posiadający adekwatne kompetencje pozwalające im na prowadzenie właściwego stylu życia. Powyższe w konsekwencji powinno również pozytywnie wpłynąć na finanse publiczne, poprzez ograniczenie kosztów pośrednich wynikających z zachorowań.

Mając na uwadze powyższe oraz dbałość o dobrostan pacjentów, zwracam się do Pani Ministry z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości wprowadzenia do programu nauczania szkolonego przedmiotu „wiedza o zdrowiu” - na wzór przedmiotu: wiedza o społeczeństwie. Chciałbym także podkreślić moją gotowość do współpracy i spotkania w tym zakresie.

Podstawa prawna: Art. 47 ust 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1545),

Z poważaniem

Bartłomiej Chmielowiec
RZECZNIK PRAW PACJENTA

Załączniki:

1. Analiza RPP w zakresie wprowadzenia przedmiotu wiedza o zdrowiu
2. Scenariusz i informator lekcji dla klas 1-3 szkół podstawowych z zakresu praw pacjenta